

Kamila Müller

Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

Recenzja publikacji

Wychowanie patriotyczne Polaków.

Przeszłość i terażniejszość,

**autorstwa Włodzimierza Jastrzębskiego i Przemysława Ziółkowskiego,
wyd. WSG, Bydgoszcz 2021**

Omawiana publikacja to efekt prac mistrza i ucznia. Wybitnego profesora historii najnowszej Włodzimierza Jastrzębskiego oraz Jego wychowanka, którego zamiłowaniem i drogą naukową związaną jest z pedagogiką – Przemysława Ziółkowskiego.

Wychowanie i patriotyzm to terminy bardzo mocno ze sobą powiązane. Można powiedzieć, że patriotyzm jest bardzo istotną częścią wychowania, ponieważ sam termin procesu wychowania określa się na *ogół zabiegów mających na celu ukształtowanie człowieka pod względem fizycznym, moralnym i umysłowym oraz przygotowanie go do życia w społeczeństwie*; natomiast patriotyzm określany jest jako *postawa szacunku, umiłowania i oddania własnej ojczyźnie, oparta na poczuciu więzi społecznej, wspólnoty kulturowej i solidarności z własnym narodem i społeczeństwem*. Można dzięki temu wywnioskować, że podstaw patriotyzmu i szacunku do własnej ojczyzny uczymy się już w pierwszych latach życia w domu od rodziców/opiekunów, starszego rodzeństwa oraz krewnych. Główną rolą wychowania patriotycznego jest kształtowanie wśród najmłodszych cnót obywatelskich, czyli zachowań które mają na celu troskę o własną ojczyznę. Dzięki postawie społecznej jaką jest ofiarność, wierność, praca a także służba dla państwa wzmocniana jest więź z krajem i jego obywatelami. Obowiązkiem każdego rodzica, pedagoga, nauczyciela i wychowawcy jest zaszczepienie oraz wzmocnienie takich wartości, które staną się priorytetem w przyszłości dla obywateli, którzy mogą być zobligowani do postawienia się w naszej obronie i obronie granic naszej ojczyzny.

W recenzowanej monografii autorzy odwołali się do najważniejszych wydarzeń, w których ludzie wykazali się odwagą, siłą, determinacją oraz postawą pa-

triotyczną (zostały przedstawione powstania narodowe, działania na rzecz niepodległej Polski, inne formacja zbrojne, walka dyplomatyczna Polaków, zmagania Polaków o granice państwowe, polskie powstania oraz okres II wojny światowej). Autorzy przedstawili również wcześniej obowiązujące rodzaje wychowania (sojaldemokratyczne, narodowe i państwowe) oraz podkreślili istotną rolę i znaczenie edukacji w tym procesie. Zostały zaprezentowane także aspekty dotyczące wychowania państwowego i patriotycznego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a także w okresie demokracji w latach 1989-2015. Celowym wydaje się nie podjęcie się omówienia okresu ostatnich 7 lat. Historycy niechętnie piszą o tak nieodległych latach, gdyż zawsze wywołuje one emocje u różnych odbiorców a przede wszystkich uczestników tychże wydarzeń.

Rozwinięciem tematyki stanowią rozdziały poświęcone ujęciu historycznemu wychowania patriotycznego (w tym: wychowanie narodowe, wychowanie państwowe, wychowanie obywatelskie, wychowanie społeczne); dawne i obecne znaczenie edukacji patriotycznej (w tym także: rola rodziny w wychowaniu, istota edukacji patriotycznej w społeczeństwie obywatelskim); cele i zadania szkoły w wychowaniu patriotycznym dzieci i młodzieży (w tym: rola nauczyciela i szkoły w wychowaniu patriotycznym, wychowanie patriotyczne w edukacji wczesnoszkolnej, przedszkolnej oraz ponadpodstawowej). Szeroko omówione zostały zagadnienia przedstawiające przykładowe działania w szkołach w zakresie wychowania patriotycznego (takie jak: kółka patriotyczno-historyczne, program innowacji pedagogicznej, klasy mundurowe, idea Sejmu Dzieci i Młodzieży, Młodzieżowa Szkoła Liderów) oraz wychowanie obywatelskie (w tym: rys historyczny, definicja społeczeństwa obywatelskiego, organizacje pozarządowe a instytucje publiczne w społeczeństwie obywatelskim, edukacja obywatelska, rola szkoły i nauczycieli w wychowaniu obywatelskim, przykłady aktywności obywatelskiej w kontekście patriotyzmu).

Konkluzja

Poprawnie wykorzystanie informacji zdobytych dzięki publikacji z pewnością wpłynie na wzrost jakości oraz efektywność wykonywanej pracy przez nauczycieli (głównie w edukacji wczesnoszkolnej i w szkołach podstawowych).

Ze względu iż publikacja, w moim odczuciu, dedykowana jest pedagogom oraz wychowawcom, brakuje w niej obszaru związanego z obecnymi postaw patriotycznymi dzieci i młodzieży w integracyjnych przedszkolach i szkołach specjalnych, gdzie program nauczania różni się. Zdecydowanie cennym narzędziem pomocnym w organizacji zajęć wychowawczych i lekcji edukacyjnych dla najmłodszych byłyby scenariusze zajęć poświęcone patriotyzmie, które również

mógłby zostać umieszczone w publikacji przez autorów. Dzięki temu nauczyciele, wychowawcy oraz pedagodzy mieliby pewność, że przekazali wszystkie cenne informacje, które wpłyną na odpowiedni sposób kształtowania się postaw patriotycznych wśród swoich uczniów a także, że sposób rozumienia najważniejszych wartości wśród najmłodszych jest właściwy. Sądzę, że istotnym zagadnieniem mogłyby się stać zachowania dewiacyjne czy antypatriotyczne, wśród których można wyróżnić np. niszczenie/palenie flagi polskiej lub Konstytucji Polskiej, które stanowiłyby mocny kontrapunkt.

W żadnym stopniu brakujące obszary nie wpływają na istotę i znaczenie publikacji. Recenzowaną książkę oceniam bardzo wysoko z pełnym przekonaniem rekomenduję wszystkim pedagogom, nauczycielom, wychowawcom i pasjonatom historii. Ze względu na bogatą treść zawartą w publikacji uważam, że pozycja ta powinna być obowiązkową lekturą dla osób przygotowujących się do zawodu pedagoga w placówkach oświatowo-wychowawczych.